

En filosofisk nyorientering

PUBLISERT 1. oktober 2019

Moderne psykologi har filosofiske røtter helt tilbake i antikkens filosofi og tenkning. Den greske individualisme setter fremdeles sitt preg på moderne psykologi. Den erkjennelsesteori som har dannet basis for moderne psykologi har hatt individet i fokus. Dette gjenspeiler seg f.eks. i den interesse og det engasjement psykologien har vist i forhold til å forstå individet og betingelsene for individuell vekst og utvikling.

Men moderne psykologi er i ferd med å foreta en filosofisk nyorientering som bygger på en forståelse av gruppen og de materielle og sosiale betingelser som ulike grupper lever under. En slik filosofisk nyorientering har ført til at psykologien har engasjert seg i nye områder og nye oppgaver. Spørsmål vedrørende kommunikasjon, gruppeinteresser og -motsetninger opptar moderne psykologi. Videre er psykologiene i dag i større grad opptatt av menneskenes materielle betingelser enn de synes å ha vært tidligere. Det har bl. a. ført til en økende interesse for økologi, arkitektur og miljøpsykologi.

«Videre er psykologiene i dag i større grad opptatt av menneskenes materielle betingelser enn de synes å ha vært tidligere. Det har bl. a. ført til en økende interesse for økologi, arkitektur og miljøpsykologi»

En slik filosofisk nyorientering kan få vidtrekkende konsekvenser for hva psykologi skal være og for hva psykologer skal prioritere. En psykologisk forståelse utover individet kan bety et tilbud om fagpsykologisk bistand til nye og større grupper av befolkningen. Videre vil en økt forståelse av gruppeinteresser og -konflikter, og en økt erkjennelse av hva materielle forhold spiller, være avgjørende dersom psykologene som faggruppe skal kunne bli talsmenn og -kvinner for underpriviligerte i dagens norske samfunn. Et erkjennelsesmessig utgangspunkt utover individets trivsel og utvikling vil kanskje også kunne bety «psykologisk bistand» til mange uten at de kommer i dirket kontakt med psykologen.

En annen viktig filosofisk disiplin, som daglig angår psykologers virksomhet, er etikken, og et endret erkjennelsesteoretisk utgangspunkt kan også bety en bredere etisk orientering enn tidligere. Har f. eks. psykologer etisk plikt til å være talerør for underpriviligerte eller undertrykte grupper, eller stopper deres etiske forpliktelser ved

de individer og grupper psykologene møter personlig i en yrkesmessig relasjon? Har psykologer som faggruppe etisk plikt til å påvirke politiske myndigheter for å bedre klienters eller potensielle klienters situasjon?

Fra Erik Larsens leder «Psykologi og filosofi» september 1975

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 56, nummer 10, 2019, side 770